

Трећи Европски правни и политички форум
``Јавни бележници у Републици Србији``
``Како унапредити ефикасност судства и правну сигурност``
Београд, 29.мај 2012.г.
-говор министарке правде-

Уважене екселенције амбасадори, поштовани гости, даме и господо,

Поздрављам вас у име Министарства правде Рпублике Србије и у своје лично име. Изражавам своје велико задовољство и срећу што смо се данас окупили у Београду ,у вези са веома важном темом, као што су јавни бележници ,правна сигурност и ефикасност судства.

Унапређење ефикасности судства и правне сигурности су приоритетни циљеви Министарства правде у оквиру реформе правосуђа која се спроводи ,али и битне одреднице наше државне политике ка упостављању правне државе и владавине права.

Правни живот у Србији обогаћујемо враћањем правничке и правосудне професије јавног бележника.

Поновно увођење јавних бележника у правни систем Републике Србије управо је један од начина да се правна сигурност учврсти и унапреди ефикасност судова .

Подсетила бих поново да трагове модерног јавног бележништва на овим просторима налазимо још у раном средњем веку, у тадашњим градовима овог простора .У историјским документима помиње се ``номик`` који саставља писана сведочанства и писане исправе по вољи грађана, а древни Душанов законик помиње ``пристав`` и ``милосника``, у чијем раду се могу препознати неки од послова које су карактеристични за данашње јавне бележнике. У модерно доба , 1930.године почиње примена Закона о јавним бележницима Краљевине Југославије и јавно бележништво постаје саставни део тадашњег правног система Краљевине Југославије , мада, не на целокупној територији Краљевине. После Другог светског рата у Југославији се укида јавно бележништво, као последица нове идеологије и схватања да се ради о професији која је један од симбола буржоаске прошлости, са којом је ,по тада владајућем мишљењу, требало раскинути. Јавно бележнички послови преносе се углавном у надлежност судова у ванпарничном поступку, а мањи део и на локалну самоуправу.

У модерној Србији, рад на изради закона и враћању јавног бележништва у правни систем започиње још 1996.године у тадашњем Министарству правосуђа, почетком

2000 –тих организују се специјалитички испити на правним факултетима ,а касније се уводи јавнобележничко право као посебан предмет за изучавање , да би 2008. године Министарство правде оформило нову радну групу за израду радне верзије закона о јавним бележницима,која је и сачинила текст који је министарство углавном прихватило и предложило га надлежним органима у форми закона,који је касније и усвојен. Напоменула бих да је нови Устав из 2006.годин дозволио могућност поверавања одређених јавних-државних овлашћења одређеним јавним службама и појединцима,чиме су створени нормативни услови за доношење овог закона.

Као што вам је сигурно познато ,Закон о јавним бележницима ступио је снагу 18 маја прошле године а требало би да почне да се примењује од 1.септембра ове године. У међувремену су усвојени подзаконски акти из надлежности министарства и припремљени су нацрти битних аката из надлежности будуће Јавнобележничке коморе. Пре два дана , у недељу 27 маја, први писмени испит је полагало 288 кандидата. Ускоро се очекује заказивање усменог дела испита, а након тога именовање најмање 100 јавних бележника ,који ће основати Комору,која ће усвојити акте из своје надлежности.Након оснивања Коморе у року од годину дана уследиће попуњавање и осталих упражњених јавнобележничких места ,а планирано их је преко 360,по критеријуму 1 јавни бележник на 25 000 становника . Пре почетка рада, за јавне бележнике ће бити организована основна обука,а министарство ће обезбедити све потребне услове за почетак њиховог рада. Већ је обезбеђена службена просторија за рад Јавнобележничке коморе у Београду, површине око 150 м2, у сарадњи са Дирекцијом за управљање одузетом имовином стеченом организованим криминалом.

Јавни бележник имаће високу правничку кавлификацију и значајно правничко искуство. По принципима ``латинског нотаријата`` на којима је заснован наш закон,јавни бележник ће као самосталан,високо квалификовани професионалац обављати део јавних послова,које је на њега пренела држава, у приватном интересу грађана,али и у јавном интересу. Избор јавног бележника биће слободан а висина награда за његов рад прецизно уређена обавезујућом тарифом. Рад јавног бележника биће подвргнут строгом надзору Коморе,суда и министарства .

Већа правна сигурност,као првенствени исход, требало би да се оствари превасходно кроз састављање и оверу јавнобележничких исправа ,односно солемнизацију приватних исправа.Јавно бележничка исправа ће имати значај јавне исправе,што подразумева гаранције државе преко јавних бележника којима су пренета јавна овлашћења , за правну ваљаност садржине сачињене исправе и

законитост њене форме,уз одговорност јавног бележника личном имовином за садржину такве исправе. То ће бити посебно значајно за ефикаснији правни промет,а посебно промет непокретности који је у Србији бременит проблемима. На тај начин би требало да успостави веће поверење грађана,створи могућност за квалитетније уређење одређених односа и допринесе изградњи нове правне културе у склапању правних послова.

Већа правна сигурност би требало да оствари и превентивну функцију и да допринесе смањењу броја спорова а тиме смањи прилив нових предмета,односно број нових парницама у судовима,с обиром на доказну снагу јавнобележничког записа ,као јавне исправе. Јавни бележници ће преузети део судске надлежности у ванпарничним и админитративним пословима и утицаће својим радом на ефикасност ,делотворност и функционалност правосуђа.

Судови ће тако бити растерећени овог дела посла а остали посао ће им бити олакшан.Држава ће сигурно остварити уштеде у буџету због смањења обима судских послова у парницама. Тиме ће се створити и веће могућности за ефикаснији рад судова, бољи приступ правди и квалитетнију судску заштиту грађана , што ће сигурно утицати и на повећање задовољства грађана овом новином. То су и императиви Европске конвенције о људским правима и основним слободама ,коју настојимо да доследно поштујемо и њене циљеве спроводимо у Србији.

Поред тога, очекујемо да јавно бележништво омогући стварну контролу токова новца у правном промету и да допринесе сузбијању корупције и прања новца у Србији.

Посебан значај јавних бележника биће сигурно уочен и код заштите потрошача и код унапређења овог вида заштите , а посебо приликом закључења уговора о потрошачком кредиту и уговора о јемству. Јавни бележник би требало да одигра значајну улогу у склапању тих правних послова између банака и потрошача , можда и у њиховом ревидирању , с обзиром на велику опасност од непознавања сложених банкарских и финасијских прописа и потребу обавезног правног поучавања економско слабијих грађана потрошача. Сиигурно је да ће јавни бележници имати важну улогу и у области стамбене изградње или њеног финасирања ,у којој области су до сада настајале многе преваре и штете за грађане у Србији .

Исто тако, очекујемо да ће временом јачати поверење у јавне бележнике и да ће њихова овлашћења,посебно у односу на јавне регистре и привредна друштва бити

већа, што би додатно унапредило правну сигурност и превентивну улогу нове професије, а тиме и више помогло грађанима и пословној заједници.

Сматрам да увођење јавног бележничтва још један корак ка хармонизацији прописа у Србији са европским правом, у функцији политике придруживања ЕУ. Наш правни систем ће на тај начин бити приближен правним системима у региону, у Европи и у свету, који имају јавне бележнике односно нотаре. Ова хармонизација је значајна за остваривања права наших грађана и грађана региона и ЕУ под једнаким условима и у сличном правном амбијенту.

Закон о јавним бележницима, такође, следи циљеве и принципе Конференције нотара ЕУ које је утврдила на своја три своја заседања, а који су једнако важни и за Србију – да се омогући слободан прекогранични промет људи, роба, добара и капитала, пораст прекограничне размене и трансакција са иностраним елементом, већи улазак значајних инвестиција у Србију, бржи економски развој Србије, али и изједначене правне могућности и правни положај, као и гарантована правна сигурност странаца и њихових улагања у Србији-афирмишући тако правни углед и економску и инвестициону привлачност Србије.

Нарочита пажња биће посвећена коришћењу искустава и добре праксе у државама из региона, како би се односи што више унапредили, а промет у региону повећао и олакшао, уз већу правну сигурност.

Сматрам да би по формирању Јавнобележничке коморе у Србији, поред покретања процедуре за приступање Међународној унији нотара, требало спровести анализе и отворити расправу о потреби настанка регионалне конвенције на нивоу Западног Балкана или Југоисточне Европе, у циљу унапређења сарадње нотарских или јавнобеленичких комора, отклањања сметњи за међусобно признање нотарских исправа, успостављању јединственог инструмента као извршне исправе у свим земљама региона, формирању конференције регионалних нотарских комора, ради заједничког јачања нотаријата, али и ради заједничког наступа према могућим пројектима ЕУ или другим, као и за успостављање регионалне нотарске академије за обуку нотара, односно јавних бележника и њихових помоћника, увођење заједничког регионалног портала и разматрање напредних апликативних решења у оквиру модерних информатичких технологија.

Користим и ову прилику да се захвалим свим члановима радне групе за израду закона и радне групе за имплементацију закона, на чијем челу је уважени професор

Правног факултета Универзитета у Београду Драгор Хибер, који је понео највећи део посла и одговорности, искрено посвећен овој теми. Они су радили дуго и напорно, са великом жељом да овај закон буде квалитетан и узоран, односно да испуни сва очекивања државе и наших грађана.

Такође, посебно бих хтела да се захвалим немачкој амбасади и немачком министарству економије у оквиру којег је у Србији већ више од 10 година као партнер присутан GTZ а сада ГИЗ, са својим билатералним и регионалним пројектима, у оквиру којег је правном систему у Србији пружена значајна техничка и стручну помоћ у раду на овом закону, али и на многим другим пројектима. Захваљујем се такође и француској амбасади, као и Врховном савету нотаријата Француске, као и нотарским коморама Француске и Немачке на указаној и понуђеној помоћи на даљем успостављању јавног бележничтва у Србији. Захваљујем се и нотарским коморама из држава региона - Хрватске, Македоније, Босне и Херцеговине и Црне Горе од којих смо у оквиру регионалног фонда ГТЗ и ГИЗ имали значајну помоћ у изради закона и која се, уз наше велико задовољство наставља и у поступку његове имплементације.

Сигурна сам да ће овај форум допринети бољем упознавању и да ће створити могућност за наставак и почетак нових облика сарадње.

Још једном се захваљујем немачком ГИЗ-у и ЈП ``Службени гласник`` на организацији овог скупа, а свима желим успешан рад и пријатне тренутке боравка у Београду и у Србији, са жељом да овакви скупови постану традиција.

Министарка правде
Снежана Маловић